

Sygn. akt *XIII GC 1945/16*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2016 roku

**Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XIII Wydział Gospodarczy
w składzie następującym:**

Przewodniczący: Sędzia S.R. Dariusz Rogala

Protokolant:sekr. sąd. Anna Hodała

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2016 roku w Łodzi na rozprawie sprawy

z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w Ł.

przeciwko (...) – spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O.

o zapłatę kwoty 333,89 złotych

1) zasądza od (...) – spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. na rzecz (...) spółki akcyjnej z siedzibą w Ł. kwotę 333,89 (trzystu trzydziestu trzech i ⁸⁹/100) złotych;

2) oddała powództwo w pozostałej części.

Sygn. akt *XIII GC 1945/16*

UZASADNIENIE

wyroku

W pozwie wniesionym 18 maja 2016 r. (...) spółka akcyjna z siedzibą w Ł. zażądała zasądzenia od pozwanej kwoty 333,89 zł wraz z odsetkami oraz zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pisma wskazano, że na roszczenie główne składa się wielokrotność równowartości 40 € z art. 10 ust. 1 uTZTH (pozew, k. 2 i n.).

W sprzeciwie od wydanego w sprawie w postępowaniu upominawczym NZ, zaskarżając to orzeczenie w całości, (...) – spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych. Dalej pozwana zarzuciła, że niezasadne jest roszczenie powódki z art. 10 ust. 1 uTZTH w sytuacji braku wykazania poniesienia jakichkolwiek kosztów przez powódkę, a tym bardziej braku podjęcia działań windykacyjnych. Nadto pozwana podniosła zarzut z art. 5 KC wskazując, że należności zostały przez pozwaną uregulowane bez podejmowania przez powódkę jakichkolwiek działań oraz z opóźnieniem jednie 4 i 5 dni, przy czym w obu wypadkach dwa dni była to sobota i niedziela. Nadto w uzasadnieniu pisma pozwana przywołała poglądy orzecznictwa (sprzeciw od NZ, k. 39 i n.).

W odpowiedzi na sprzeciw od NZ powódka zaznaczyła, że roszczenie z art. 10 ust. 1 uTZTH przysługuje bez względu na podejmowanie przez wierzyciela czynności windykacyjnych. Nadto powódka przywołała, że skala naliczonych przez nią odsetek wobec dłużników wynosi ok. 1,5 mln zł, a nadto poniosła koszty finansowania – odsetek od pożyczek w wysokości 5,5 mln zł. Wreszcie zwróciła uwagę na funkcję sankcyjno-prewencyjną art. 10 ust. 1 uTZTH. Konkludując powódka zaprzeczyła, aby nadużywała prawa (pismo procesowe, k. 48 i n.).

W replice na powyższe pismo pozwana pogłębiła swoją argumentację ze sprzeciwu od NZ a nadto zwróciła uwagę na niewspółmierność kwoty dochodzonej pozwem i należności z faktur (pismo procesowe, k. 67 i n.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny

Powódka wystawiła, z tytułu sprzedaży, na pozwaną faktury o nr.: (...) (z 15 V 2013 płatną w terminie 14 dni, tj. do 29 V 2013) i (...) (z 13 XI 2014 płatną w terminie 14 dni, tj. do 27 XI 2014). Należności główne z tych faktur zostały zapłacone – odpowiednio – 3 VI 2013 i 2 XII 2014, tj. po terminie; wobec czego powódka wystawiła na pozwaną norę księgową z 10 XI 2015, mocą której obciążyła pozwaną kwotą 333,89 zł tytułem 2-krotności kwoty 40 € jako zryczałtowanej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności (NK, k. 24; faktury, 27 i n.; przelewy, k. 30 i 42; analiza, k. 31).

Dział windykacji powódki podejmowała czynności wobec pozwanej (czynności te były rozpoczynane w okolicach terminu płatności i polegały również na przypomnieniu o zbliżającym się terminie). Koszty utrzymania tego działu przez powódkę wyniosły w 2013 r. 235.212 zł (wydruk, k. 51; przesłuchanie członka zarządu pozwanej-M. G. w charakterze strony, k. 76v).

Pozwana nie zapłaciła powódce kwot dochodzonych pozwem; nie zapłaciła również odsetek od należności z faktur (okoliczność bezoporna).

Odsetki należne powódce od wszystkich dłużników wobec nieterminowo płaconych faktur wynoszą ok. 1,5 mln zł. Powódka zmuszona była finansować swoją działalność zaciągając pożyczki u współników; zaciągnęła pożyczki łącznie na kwotę ok. 70 mln zł, a odsetki (były one oprocentowane początkowo na 7%, a potem na 5%) które powódka spłacała w 2013 i 2014 r. wyniosły ok. 5,5 mln zł (wydruk, k. 50; wydruk, k. 52 i n.; przesłuchanie członka zarządu pozwanej-M. G. w charakterze strony, k. 76v).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Powództwo, jako usprawiedliwione co do zasady, podlega uwzględnieniu w znacznej części.

Na wstępie należy wskazać, że poza sporem musi być (wynika to z załączonych faktur), iż strony łączyła umowa sprzedaży (art. 535 KC), a więc umowa, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, zawarta przez przedsiębiorców w związku z wykonywaną działalnością – transakcja handlowa (por. art. 4 pkt 1 uTZTH). W konsekwencji w niniejszej sprawie zastosowanie znajdują przepisy ustawy z 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2013, poz. 403) [dalej: „uTZTH”] w brzmieniu redakcyjnym i numeracji obowiązujących do 31 XII 2015 r. Wynika to z tego prostego faktu, że ustawa z 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1830), zmieniająca uTZTH z dniem 1 stycznia 2016 r., nie znajduje zastosowania do transakcji handlowych zawartych przed dniem wejścia w życie tejże noweli (por. jej art. 55 ust. 1). Jak zaś wynika z ustalonego stanu faktycznego, przedmiotowe faktury zostały wystawione z tytułu sprzedaży w 2013 i 2014 r.

Poza sporem jest (przyznaje to pozwana w sprzeciwie od NZ {k. 40}), że przedmiotowe faktury te zapłaciła z opóźnieniem. W takiej sytuacji po stronie powódki powstało roszczenie z art. 10 ust. 1 uTZTH; powstaje ono bowiem m.in. po upływie terminów zapłaty ustalonych w umowie (vide uchwała SN z 11 grudnia 2015 r. III CZP 94/15, Lex 1937939).

Niezasadny zaś był zarzut pozwanej, zgodnie z którym po stronie powodowej nie powstała dochodzona w sprawie wierzytelność, albowiem powódka nie podjęła żądanych działań windykacyjnych i nie poniosła jakichkolwiek kosztów z tego tytułu. Pamiętać bowiem należy, że żądanie kwoty zryczałtowanej rekompensaty z art. 10 ust. 1 uTZTH jest oderwane od spełnienia przez wierzyciela dodatkowych warunków poza tym, że spełnił on swoje świadczenie oraz nabył prawo do żądania odsetek; jest to uprawnienie, które nie zależy od tego, czy wierzyciel poniósł w konkretnej sytuacji jakkolwiek uszczerbek związany ze spełnieniem przez dłużnika jego świadczenia z opóźnieniem (vide przywołana uchwała SN III CZP 94/15). Niezależnie od tego wskazać można, że w sprawie powódka udowodniła

podejmowanie działań windykacyjnych (polegających choćby na przypominaniu, w okolicach terminu płatności, o jego zbliżaniu się).

W realiach sprawy niezasadny był również zarzut z art. 5 KC; zgodnie z tym przepisem nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego (zd. I), albowiem takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Dostrzegając argumenty podnoszone przez pozwaną (dobrowolną zapłatę krótko po terminie płatności, stosunek dochodzonej w sprawie kwoty do wierzytelności z faktur), a nadto rażące wygórowanie kwoty dochodzonej w sprawie wobec odsetek należnych powódce za opóźnienie pozwanej oraz fakt, że czynności powódki nie wstąpiły poza tzw. miękką windykację, a właściwie sprowadzały się jedynie do przypomnienia o płatności}) należy wskazać, że w realiach sprawy – w ocenie sądu – nie pozwalały ona na odmowę udzielenia ochrony roszczeniu powódki. W szczególności należy przypomnieć, że jedną z podstawowych zasad w zakresie art. 5 jest tzw. zasada czystych rąk, zgodnie z którą ten, kto sam naruszył zasady współzycia społecznego, nie może powoływać się na nie i żądać na ich podstawie odmowy udzielenia ochrony sądowej osobie, której prawo zostało naruszone (vide przykładowo wyroki SN z: 4 stycznia 1979 r. III CRN 273/78, Lex 8161 i 9 marca 1972 r. III CRN 566/71, Lex 7070). W realiach sporawy to zaś pozwana narusza zasady współzycia społecznego (m.in. zasadę pacta sunt servanda), albowiem nie tylko nie zapłaciła roszczenia z faktur w terminie (nie ma tu znaczenie, że na okres opóźnienia składały się soboty i niedziele, albowiem niezależnie od tych dni powódka nie dokonała zapłaty w każdym z wypadków przed dwa tzw. dni robocze), ale nadto nie zapłaciła (a w każdym razie tej okoliczności nawet nie podnosiła) powódce bezspornych odsetek od zapłaconych z opóźnieniem faktur (nie ma tu znaczenia, że powódka ich nie dochodzi w sprawie), zaś dłużnik, który po doręczeniu mu pozwu o zryczałtowaną rekompensatę z art. 10 ust. 1 uTZTH, nie płaci choćby bezspornych odsetek, nie może skutecznie powoływać się na art. 5 KC dla uzasadnienia żądania oddalenia roszczenia o tę zryczałtowaną rekompensatę. Wreszcie wskazać należy, że w niniejszej sprawie powódka wykazała, iż niezapłacone w terminie przez jej dłużników wierzytelności stanowiły dla niej realny problem (tak jak i stanowią realny problem w gospodarce krajowej); nie tylko odsetki od wszystkich niezapłaconych wierzytelności wynosiły łącznie ok. 1,5 mln zł, ale wiązało to się również z koniecznością zorganizowania działu windykacji (roczny koszt niespełna ¼ mln zł), a nadto zatory płatnicze zmusiły powódkę do poszukiwania innych źródeł finansowania (zaciągnęła pożyczki od współników na łączną kwotę ok. 70 mln zł i poniosła z tego tytułu odsetki w wysokości ok. 5,5 zł). Można więc pokusić się o tezę, że **wykazanie przez wierzyciela realnych kosztów jakie ponosił w związku z opóźnieniem dłużników w płatności, przemawia przeciwko uznaniu, że dochodząc od takich dłużników zryczałtowanej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności (art. 10 ust. 1 uTZTH) wykracza poza materialne granice prawa (art. 5 KC)**. Wreszcie przeciw uznaniu, że powódka występując z przedmiotowym roszczeniem powódka naruszyła społeczno-gospodarcze przeznaczenie prawa, przemawia treść art. 10 ust. 2 uTZTH, a dokładniej instytucja zaliczenia zryczałtowanej rekompensaty na rzeczywiste koszty odzyskiwania należności (w tym koszty sądowe); pamiętać bowiem należy, że w realiach sprawy w ramach 333,89 zł roszczenia głównego ujęte są również koszty sądowe niniejszej sprawy i z tego względu nie zasądzone odrębnie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu (por. uzasadnienie postanowienia).

Z powyższych rozważań wynika, że roszczenie główne było uzasadnione co do zasady.

Przechodząc do wysokości roszczenia głównego należy wskazać, że było uzasadnione w całości (por. Tabelę nr (...) z dnia 2013-04-30 oraz Tabelę nr (...) z dnia 2014-10-31).

Powódka żądała również odsetek od kwoty roszczenia głównego. Żądanie to było jednak niezasadne, albowiem **od zryczałtowanej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności z art. 10 ust. 1 uTZTH odsetki nie przysługują**, a wynika to z następujących okoliczności.

Dostrzegając, że przywołana ustawa nie posługuje się pojęciem „ryczałtu”, to jednak należy wskazać, że orzecznictwo wskazuje, iż roszczenie z art. 10 ust. 1 uTZTH ma charakter zryczałtowanej rekompensaty (vide przywołana uchwała SN III CZP 94/15). Zryczałtowany charakter tego roszczenia sprzeciwia się uznaniu, aby mogło ono podlegać waloryzacji o odsetki (nie kwestionując funkcji odszkodowawczej odsetek nie można kwestionować, że pełnią one

również jeszcze funkcję waloryzacyjną {vide wyrok SN z 11 marca 2003 r. V CKN 1723/00, Lex 738134}), albowiem traciłoby ono charakter ryczałtu (wobec waloryzacji naliczonymi odsetkami).

Powyższe wiąże się z faktem, że przedmiotowa równowartość w PLN kwoty 40 € – zgodnie z art. 10 ust. 1 uTZTH – przysługuje wierzycielowi z chwilą nabycia uprawnienia o odsetki od roszczenia z transakcji handlowej. Oznacza to, że roszczenie to staje się wymagalne niezależnie od wezwania, a wręcz bez wezwania (vide przywołana uchwała SN III CZP 94/15). Jeśli więc przyjąć, że wierzycielowi przysługują odsetki od kwoty 40 €, to przysługiwałyby one od daty powstawania roszczenia o 40 €; w takim wypadku ustawodawca w art. 10 ust. 1 uTZTH wskazałaby, że od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1 uTZTH, przysługuje wierzycielowi zryczałtowana rekompensata wraz z odsetkami od tej rekompensaty liczonymi od tego dnia; przemilczenie prawa o odsetki od tej kwoty należy uznać za regulację negatywną – należy uznać, że świadomie ustawodawca przemilczał w art. 10 ust. 1 uTZTH odsetki od zryczałtowanej rekompensaty, wskazując tym samym, że takie odsetki nie przysługują.

Powyższy wniosek petryfikuje cel, jaki przyświecał prawodawcy europejskiemu (oczywistym jest, że uTZTH stanowi wdrożenie do krajowego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych {Dz.Urz. UE L 48 z 23.02.2011, str. 1} – por. odnośnik nr 1 w uTZTH) przy wprowadzeniu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności. Mianowicie w dyrektywie nr 2011/7/UE wskazano, że potrzeba wprowadzenia takiej instytucji wynika „z uwagi na naliczanie niskich lub zerowych odsetek za opóźnienia w płatnościach” (por. ust. 12 Preambuły dyrektywy 2011/7/UE). Oznacza to, że instytucja zryczałtowanej rekompensaty została wprowadzona przy założeniu niskich lub zerowych odsetek za opóźnienie, a więc przy założeniu (de facto) pominięcia odsetek za opóźnienie. Sprzeczne z takim założeniem jest naliczanie odsetek za opóźnienie w zapłacie rekompensaty za koszty odzyskiwania należności.

Nadto należy zwrócić się w stronę wykładni teleologicznej. Mianowicie celem wprowadzenia zryczałtowanej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności było wprowadzenie „zmiany w kierunku kultury szybkich płatności [...] i zniechęcenia do przekraczania terminów płatności (por. ust. 12 Preambuły dyrektywy 2011/7/UE). Celowi temu nijak nie służą odsetki od zryczałtowanej rekompensaty – nie będą one motywowały dłużników do zapłaty w terminie należności z transakcji handlowej. Oczywiście, zawsze można próbować fetyszyzować samą kwotę 40 € i twierdzić, że przyznanie wierzycielowi odsetek od tej kwoty będzie mobilizowało dłużników do niezwłocznego płacenia równowartości tej kwoty w PLN. Atoli nie to było celem wprowadzenia tej instytucji; nie została ona wprowadzona dla siebie samej, a w celu mobilizowania dłużników do płacenia świadczenia pieniężnego z transakcji handlowej, a tej funkcji nie spełniają odsetki od zryczałtowanej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności.

Nadto nie można zapominać, że zryczałtowana rekompensata za koszty odzyskiwania należności podlega zaliczeniu na rzeczywiste koszty odzyskiwania należności (art. 10 ust. 2 uTZTH). Pozostaje więc pytanie, czy zaliczeniu na rzeczywiste koszty odzyskiwania należności podlegałyby również odsetki od zryczałtowanej rekompensaty, a jeśli tak, to naliczone do jakiej daty. De lege lata brak jest podstaw do odpowiedzi na takie pytania. Także z tego względu należy uznać, że przemilczenie przez ustawodawcę w art. 10 uTZTH odsetek od zryczałtowanej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności należy uznać za regulację negatywną.

Wreszcie można wskazać, że, dostrzegając – już przywołaną powyżej – funkcję odszkodowawczą odsetek, ww. stanowisko nie pozbawia wierzyciela prawa naprawienia uszczerbku w jego majątku, jeśli wykaże, że wskutek niezapłacenia w terminie przez dłużnika zryczałtowanej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności poniósł taki uszczerbek. Pamiętać bowiem należy, że – zgodnie z art. 10 ust. 2 uTZTH – oprócz kwoty 40€ przysługuje wierzycielowi także prawo żądania zwrotu rzeczywistych kosztów odzyskiwania należności.

Z tych wszystkich względów żądanie odsetek od zryczałtowanej rekompensaty z art. 10 ust. 1 uTZTH podlegało oddaleniu.

Mając na uwadze powyższe – na podstawie przywołanych przepisów – należało zasądzić od pozwanej na rzecz powódki kwotę 333,89 zł tytułem roszczenia głównego (pkt 1 sentencji wyroku), oddalając powództwo w pozostałej części, tj. w zakresie żądania odsetek od roszczenia głównego (pkt 2 sentencji wyroku).

ZARZĄDZENIE

(...)